

Datum van de excursie:

24 September 2016

Bezochte gebied:

Oostvaardersplassen, 5600 ha wetland tussen Almere en Lelystad
Excursie van 08.00 tot 12.00 uur

Begeleider:

Robert de Groot

Weer:

Opmerkelijk:

Soortenlijst

Nederlandse naam	English name	Scientific name
Fuut	Great Crested Grebe	<i>Podiceps cristatus</i>
Dodaars	Little Grebe	<i>Tachybaptus ruficollis</i>
Aalscholver	Great Cormorant	<i>Phalacrocorax carbo</i>
Kleine zilverreiger	Little Egret	<i>Egretta garzetta</i>
Grote zilverreiger	Great Egret	<i>Casmerodius albus</i>
Blauwe reiger	Grey Heron	<i>Ardea cinerea</i>
Knobbelzwaan	Mute Swan	<i>Cygnus olor</i>
Grauwe gans	Greylag Goose	<i>Anser anser</i>
Brandgans	Barnacle Goose	<i>Branta leucopsis</i>
Nijlgans	Egyptian Goose	<i>Alopochen aegyptiacus</i>
Smient	(Eurasian) Wigeon	<i>Anas penelope</i>
Wilde eend	Mallard	<i>Anas platyrhynchos</i>
Krakeend	Gadwall	<i>Anas strepera</i>
Slobeend	(Northern) Shoveler	<i>Anas clypeata</i>
Wintertaling	(Common) Teal	<i>Anas crecca</i>
Tafeleend	(Common) Pochard	<i>Aythya ferina</i>
Kuifeend	Tufted Duck	<i>Aythya fuligula</i>
Bruine kiekendief	Marsh Harrier	<i>Circus aeruginosus</i>
Havik	(Northern) Goshawk	<i>Accipiter gentilis</i>
Buizerd	(Common) Buzzard	<i>Buteo buteo</i>
Zeearend	White-tailed Eagle	<i>Haliaeetus albicilla</i>
Torenvalk	(Common) Kestrel	<i>Falco tinnunculus</i>
Slechtvalk	Peregrine Falcon	<i>Falco peregrinus</i>
Waterhoen	Moorhen	<i>Gallinula chloropus</i>
Meerkoet	(Common) Coot	<i>Fulica atra</i>
Kluut	Avocet	<i>Recurvirostra avosetta</i>
Kievit	Northern Lapwing	<i>Vanellus vanellus</i>
Kemphaan	Ruff	<i>Philomachus pugnax</i>
Wulp	Eurasian Curlew	<i>Numenius arquata</i>
Watersnip	(Common) Snipe	<i>Gallinago gallinago</i>
Kokmeeuw	Black headed Gull	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>
Stormmeeuw	(Common) Gull	<i>Larus canus</i>
Zilvermeeuw	Herring Gull	<i>Larus argentatus</i>
Grote mantelmeeuw	Greater Black-backed Gull	<i>Larus marinus</i>

	Houtduif	Wood Pigeon	<i>Columba palumbus</i>
	Holenduif	Stock Dove	<i>Columba oenas</i>
	Grote bonte specht	Great spotted Woodpecker	<i>Dendrocopos major</i>
	Boerenzwaluw	Barn Swallow	<i>Hirundo rustica</i>
	Witte kwikstaart	White Wagtail	<i>Motacilla alba</i>
(H)	Winterkoning	Wren	<i>Troglodytes troglodytes</i>
	Heggenus	Dunnock	<i>Prunella modularis</i>
	Roodborst	Robin	<i>Erithacus rubecula</i>
	Paapje	Whinchat	<i>Saxicola rubetra</i>
	Roodborsttapuit	(Common) Stonechat	<i>Saxicola torquata</i>
	Tapuit	Northern Wheatear	<i>Oenanthe oenanthe</i>
	Merel	Blackbird	<i>Turdus merula</i>
	Tjiftjaf	Chiffchaff	<i>Phylloscopus collybita</i>
	Baardman	Bearded Tit	<i>Panurus biarmicus</i>
	Pimpelmees	Blue Tit	<i>Parus caeruleus</i>
	Koolmees	Great Tit	<i>Parus major</i>
	Staartmees	Long-tailed Tit	<i>Aegithalos caudatus</i>
	Spreeuw	(Common) Starling	<i>Sturnus vulgaris</i>
	Gaai	(Eurasian) Jay	<i>Garrulus glandarius</i>
	Ekster	Magpie	<i>Pica pica</i>
	Kauw	(Eurasian) Jackdaw	<i>Corvus monedula</i>
	Raaf	(Common) Raven	<i>Corvus corax</i>
	Zwarte kraai	Carrion Crow	<i>Corvus corone</i>
	Huisemus	House Sparrow	<i>Passer domesticus</i>
	Kneu	Linnet	<i>Carduelis cannabina</i>
	Rietgors	Reed Bunting	<i>Emberiza schoeniclus</i>

	59	1	60
	Soorten waargenomen / Species observed	(H) = Alleen gehoord / Heard only	Total

Nummers tussen haakjes corresponderen met nummers op de kaart hieronder. Groene tekst is algemene beschrijving, zwart is waargenomen op excursie

Oostvaarder(1), NME Centrum gemeente Almere. Op de eilandjes in het meer voor dit gebouw broeden Kluut, Kievit, Kleine Plevier: Altijd zijn er Grauwe Ganzen en het spektakel van een Vos in de lente die de gansjes belaagt. Goede kans op meerdere soorten roofvogels, Zeearend, Slechtvalk, Bruine Kiekendief maar ook Sperwer, Havik, Buizerd en soms, voor een paar dagen in de herfst Visarend: Een eerste blik over het park. Dat moet vanaf het terras, want het bezoekerscentrum gaat pas om 10.00 uur open. Op het eilandje zitten Watersnippen, echt goed kijken voor je ze ziet. Brandganzen vliegen over, Aalscholver doet hetzelfde. Aan de oever meer snip, Wintertaling en Smient. We komen hier aan het eind weer terug en blijven dus niet te lang.

Natte Graslanden (19) Iets meer dan een vierkante kilometer, aan drie kanten te bezichtigen vanaf fietspaden en van achter kijkschermen. Voormalig weidegebied, nu beschermd. Meest interessant in lente en herfst. Droogt in de zomer soms te ver uit. Open grasland met ondiepe plassen en slootjes. Veel waadvogels, maar ook soms jagend Zeearend, Havik en Sperwer. Watersnip, en meerdere soorten eenden, Dodaars en soms Geoorde Fuut op het water. De struiken op de dijk herbergen veel zangvogels, maar deze verstoppert zich vaak goed. In de wilgen aan de zuidkant van het fietspad veel sporen van Bever: Eerst een korte wandeling tot op de dijk. Kok- en Storm-meeuw op de palen van de fuiken. Natuurlijk Aalscholvers en een duidelijke, heldere blik op Marken, Ransdorp, Amsterdam en Durgerdam. Er is veel vaart, ook met zeilschepen. Later die avond, op het journaal, blijkt waarom. De Markerwadden worden officieel verklaard. <https://www.natuurmonumenten.nl/marker-wadden?gclid=CNSzo5qwrc8CFdXnGwod5FAFYA> Daarna naar de Graslanden, terug lopen naar het eerste kijkscherm. Tafeleend op het water en Grauwe Ganzen in de wei. Bij het tweede uitkijkpunt, een overdekt scherm zit wel iets meer: Dodaars, Wintertalingen in een fors groepje. Verder niet heel veel. Het hele veld wordt afgezocht, zonder de hier vaak gemelde Slechtvalk te vinden, toch jammer, op dat moment; lees verder. Spreeuw en Kievit, die zorgen niet voor ornithologische hartverzakkingen.

Gebied zuidwest van Almere, (niet genummerd, links beneden net buiten de kaart). Bij de mestvaalt in de buurt (even verder rijden, scherp rechts zijweg nemen, en dan na honderd meter) vaak zangvogels aan het foerageren op de aanwezige insecten, Witte en Gele Kwikstaart, Grote Lijster, Roodborsttapuit. Langs de borden naar een voorbeeld van landschapskunst: "Garden of Love and Fire" Deze landschapskunst is ontworpen door dezelfde architect, Daniel Libeskind, die de Freedom Tower heeft ontworpen, gebouwd op Ground Zero, de plaats van het WTC in New York. Bij Pampushaven, een voormalige werkhaven lagen vroeger vier blauwe drijvende huizen, die zijn in de zomer van 2016 weggehaald. Altijd even opletten hier. Soms Krooneend en in de winter meerdere soorten eenden, waaronder zaagbekken.: Even naar de mestvaalt, behalve Zwarte Kraaien alleen Witte Kwikstaart. Bij Pampushaven zitten donkere vogels met lichte borsten in een boom aan het water, het zijn geen Visarenden, wel jonge Aalscholvers. Kuifeenden en Tafeleenden in overgangskleed, Futen zijn nu bijna allemaal in winterkleed. We hebben dan al een aantal Buizerden gezien.

Kwelwater (15) Parkeerplaats met inrit die haaks staat op de Oostvaardersdijk, voorzichtig. Ernaast gelegen op een van de laagste punten van Zuid Flevoland enkele hectares ondiep water. Een plas die misschien iets ondieper wordt in de zomer, maar nooit opdroogt. Tegen de herfst is het waterpeil vaak laag en waadvogels foerageren dan in de vrijgekomen modder. Kluut, Tureluur, Witgat, Watersnip. Enorm rietveld naast de plas. Als we Blauwborsten zien of Baardmannen dan is het hier: Veel Watersnippen, sommigen op het slik, anderen tussen de rietstaken en diep in de vegetatie. We horen een paar keer Baardmannetjes, maar die blijven goed verborgen. (Nico de Haan en Hans Dorrestein komen overigens ook niet in beeld). Wintertaling in rust en foeragerend in het ondiepe water.

Trekvogellandje (18) Een stukje land dat nooit ergens toe heeft gediend. Nu ingericht als een plas-draslandje. Valt in de zomer droog, maar wanneer er water zichtbaar is dan zitten er vaak veel vogels. Zwarte Ibis, Kleine Zilverreiger, Roerdomp en Ooievaar zijn hier gezien. Ook in de bosjes tussen het veld en de sluis verschillende zangvogels: Zanglijster, Groenling, Fitis, Tjiftjaf, Kneu en Braamsluiper, Grasmus, Putter en Nachtegaal: Een stop om

over het landje uit te kijken en we lopen naar het begin van het graspad naar de Lepelaarsplas. Daar staat een ander gezelschap ook uit te kijken, zij hebben Roodborsttapuit en Paapje in beeld. Soms zelfs tegelijkertijd. Verder zit er niet veel, zelfs geen Zilverreigers, wel Blauwe. We lopen daarna over de sluis en brug, langs het gemaal en daarna een rondje Wilgenbos. Niet veel te zien langs het kanaal en op het water, maar we vinden wel een groep zangvogels die door de boomkruinen heen verder trekt. Staart-, Kool- en Pimpelmees. Een vermoeden van een vrouw Goudvink, maar niet duidelijk, te korte waarneming en door één persoon. Een Buizerd vliegt ook door het bos. Het geluid dat we kort daarvoor hoorden, was zeker niet van een Buizerd.

Parking Zuid (16) Kleine parkeerplaats met een haakse inrit. Uitzicht over zuidelijk deel van de rietmoerassen en een lange rij struiken die in het water staan. Hier hebben Aalscholwers een kolonie gesticht, waar elk jaar wordt gebroed. Vlak onder de dijk ligt een eilandje met een bijzondere ontstaansgeschiedenis. Ruim een kilometer van de dijk lag het wrak van een Engelse Lancaster bommenwerper. De Genie heeft er een aarden dam naartoe aangelegd, het wrak en de stoffelijke resten van 5 bemanningsleden geborgen en daarna alle grond teruggebracht en er een eiland van gemaakt. Bedoeld voor plevieren en sterns, maar inmiddels overgroeid, en voor hen ongeschikt: Het is rustig op de weg, en afslaan levert geen gevaren op. Er zijn op de parkeerplaats meer fietsers dan automobilisten. Vrijwel meteen weer het geluid van Baardmannetjes, en nu hebben we meer geluk, een groep van ongeveer twintig individuen vliegt uit de smalle rietstrook in een top van een wilg. Ze zijn kort in beeld, maar onmiskenbaar. Iemand staat er al langer met een telescoop, pikt ook de Baardmannetjes even mee en wijst een Zeearend aan. Het beest zit in de rij struiken die op 500 meter afstand in het water staan. Toch duidelijk herkenbaar. Een Swarovski kan dat wel organiseren. Wanneer we nog wat langer staan vliegt het dier op en gaat richting zuid. We zien ineens ook een tweede exemplaar, die heeft een witte staart, dus is een adult. De aandacht springt van de eerste naar waar is de ander? We blijven dus de eerste volgen, een juveniel. Die komt gaandeweg weer meer naar de Oostvaardersdijk en vliegt uiteindelijk op misschien honderd meter afstand langs. Een top-ontmoeting.

Parking Noord (17) Ruime parkeerplaats met makkelijke inrit. Aan de oostkant van de parkeerplaats is in de verte, op 3.1 km afstand, het nest van de Zeearend te zien. Dichterbij op het ondiepe meer zelden heel veel vogels, maar bij een sterke westenwind willen grote groepen duikeenden (Kuif en Tafel) en Slobeend wel eens schuilen. Het water van dat meer is ondiep en wordt snel troebel door golfslag die modder opwerfelt. Aan de kant van het IJsselmeer ligt een schuilhaven met steigers en golfbrekers. In de zomer heel veel Visdieven, maar ook Noordse Sterns, Kokmeeuwen, Stormmeeuwen en broedende Holenduiven op de golfbreker. De struiken iets meer naar het noorden beschutten soms grote groepen waadvogels, tientallen Watersnippen: Inspectie van de strekdam, meerdere meeuwensoorten; Storm-, Kok-, Grote Mantel- en Zilver-. Geen sterns meer. Aalscholver, en tussen de struiken daar loopt er een Kleine Zilverreiger, veel meer ADHD dan zijn grote broer die iets verderop kalm de visstand onderzoekt. Aan de "landkant" zien we het lege nest van de Zeearend, en wat eendjes op het water, maar verder niet veel.

Keersluisplas en Bovenwater (9) De eerste ligt ten zuiden van de Knardijk, is ondiep, troebel en vaak goed voor Slobeenden en Lepelaars, voor zichtjagers waardeloos. Deze plas vriest snel dicht en dan verdwijnen de vogels ook allemaal. De ander kant van de dijk heeft het diepere Bovenwater, met waterplanten, helderder. In de winter langer open, en dan goed voor

Brilduiker, Nonnetjes, Fuut en vaak Rosse Stekelstaarteend. In trektijd soms honderden Zwarte Sterns en Dwergmeeuwen. Let ook op kleine fuutachtigen: Dodaars en Geoorde Fuut, zelfs vaak in prachtkleed en dan onmiskenbaar, in de winter soms ook Kuifduiker. Knardijk (Vanaf (14) naar het oosten), de scheiding tussen Oostelijk en Zuidelijk Flevoland. De bomen aan de voet van de dijk aan de zuidkant zijn uitlopers van de zinkstukken die destijds de dijk beschermden tegen de golfslag, toen Zuidelijk Flevoland nog niet bestond: Het ziet er hier rustig uit; Wat Tafeleenden, Futen, Meerkoeten en een Dodaars op het Bovenwater. Slobeenden aan de zuidkant; de Oostvaarders- of Hoekplas, tegen. Op de Keersluisplas staat een grote groep vogels; Wintertalingen en Kieviten. Die hadden we al eerder; daarom maar verder rijden. Bij het bezoekerscentrum is het erg druk, dus die beker drinken we niet leeg. We rijden door naar het volgende punt.

Oostvaardersveld met Krakeendhut (5) en Poelruiterhut (6) Een terrein dat opnieuw is ingericht om dezelfde vier landschappen te hebben als in de Oostvaardersplassen. Maar hier is een aantal paden aangelegd waardoor men toegang heeft en die landschappen kan verkennen. Open water, grasland, rietkragen en wilgenbos. De twee metalen hutten stonden er van oudsher al, het houten kijkscherm is nieuw: Goede waarnemingen van soorten die we al eerder zagen, dichterbij of onder een goede hoek: Tafeleend, Smient, Kievit. Grote Zilverreiger, een klein aantal Konik-paarden .

Kleine Praambult (7) Dit was een inderdaad kleine uitkijkheuvel, maar deze is inmiddels vergroot. Het gedeelte van de graslanden wat men van hier uit kan zien is niet zo groot, maar toch levert een korte stop vaak wel wat op. Ook de sloot aan de andere kant van de spoordijk heeft zijn verrassingen. Enkele malen in de vorm van een Chileense Smient: In de verre plas staan ganzen, maar geen, voor ons, nieuwe soorten. Dichterbij is niet veel te zien. De eenjarige planten staan tot een halve meter hoog, en daarin verdwijnt voorlopig veel klein spul. Dat is later in het jaar weer beter te zien, wanneer de door honger gedreven kuddes zich over de planten hebben ontfermd. Achter ons ligt nog een stuk Oostvaardersveld, dat dichtgroeit en waar we moeilijk zicht op hebben. De Konik-paarden kunnen hier wel wat aan doen, die hebben echter tijd nodig. Wij rijden erlangs naar het zuiden.

Grote Praambult (8) Uitzicht over een heel groot terrein. Recht vooruit het oude talud van de brug. Links ervan de restanten van een bos van Vlier, wilg en wat Meidoorn. Volkomen weggegeten door Edelherten en Konik-paarden, die in de winter de bast van de bomen pellen. Rechts een zandvlakte met waterplassen, let hier op Vos, Raaf, in de bomen er omheen zit ook vaker een Havik en vrijwel zeker Buizerd. Heckrund loopt hier ook meestal in beeld: Meerdere Buizerds, Raven in de verte. Grote kuddes, en duidelijke effecten op het landschap van de tienduizenden tanden en kiezen die hier aan de plantjes knabbel(d)en. En waar geen bomen en struiken staan, zijn veel vogelsoorten verdwenen. Kauw op de weg terug naar de Oostvaarders, in de Stripheldenbuurt. Holenduif, Putter en af en toe een Witte Kwikstaart.

Oostvaarder(1), NME Centrum gemeente Almere. Twee verdiepingen vogelplezier. Op de eerst verdieping een zaal met glazen ramen die een goed uitzicht biedt op de Oostvaardersplassen. Soms, in de zomer, kunnen de ramen worden opengeschoven. Op de tweede verdieping ligt het Kraaiennest, een open balkon, wel met een dak erboven, maar zonder de vertekening die zelfs de beste ruiten toch nog altijd geven: We klimmen meteen naar boven. Het beste uitzicht. Kuddes, grote vluchten Brand- en Grauwe Ganzen. We vinden een Havik ver weg, maar met de telescoop goed te herkennen. Die

waarneming wisselen we uit voor een waarneming van anderen: Een Slechtvalk rechts voor de spoorlijn. Toch weer twee roofpietjes op de lijst erbij. Watersnippen, ook hier rondvliegend zowel als rustig zittend. Twee Kluten uiterst links in de verre verte, waarneming is zeker, maar het beeld is wel heel miniem. We nemen afscheid. Naar huis toe, bij de eerste rotonde lag er 50 cm dode Ringslang op de weg, jammer. Ook omdat de klanten deze waarschijnlijk hebben gemist. Daarna waarschuwing voor enorme file voor de Hollandse Brug, dus terugrijden via Utrecht.

Nagekomen bericht voor wat extra tijdsbesteding, bij de klanten in de buurt: Marmereend, Tilburg - Huis ter Heide - Velden achter De Spinder [NB]

Meer weten? Boeken over de Oostvaardersplassen:

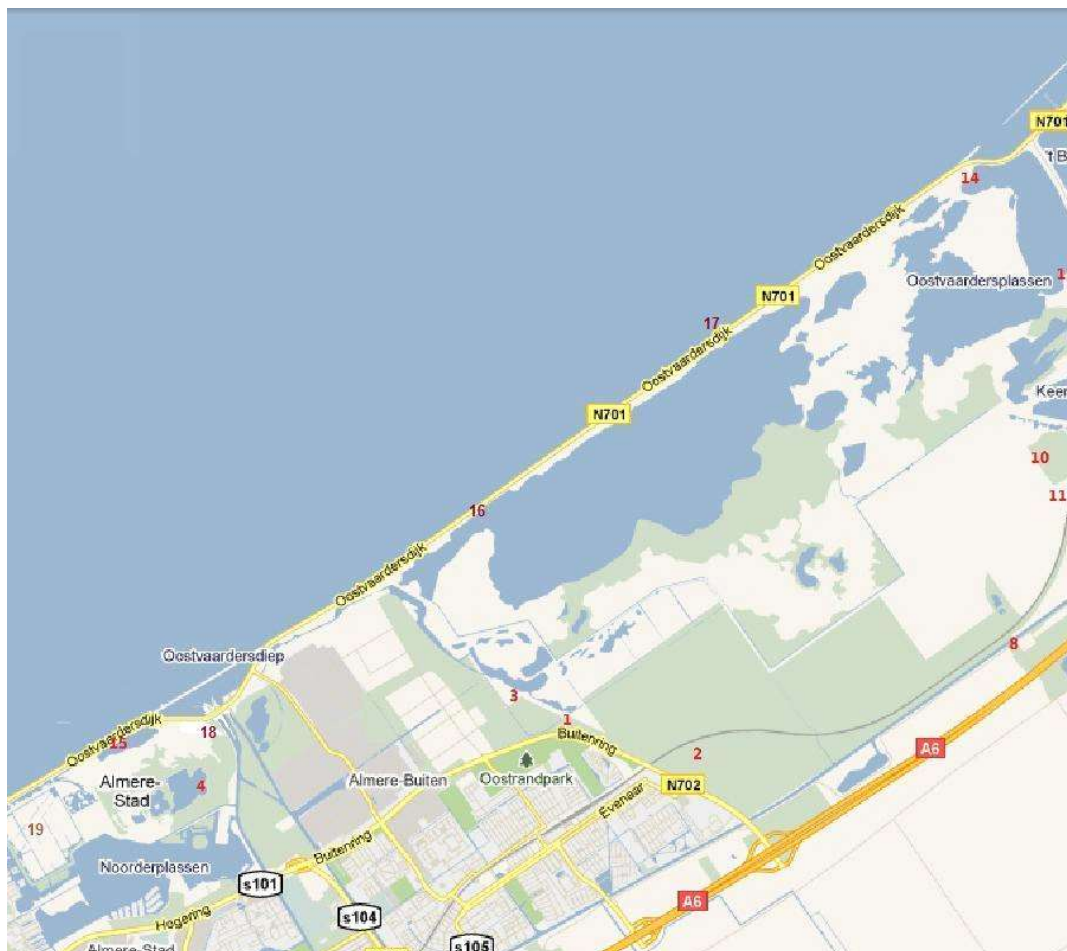
Titel: De Oostvaardersplassen, voorbij de grenzen van het vertrouwde. Fotografie: Ruben Smit.

Tekst: Rinske Hillen en Jan Daan Hillen, in samenwerking met Frans Vera. ISBN 978-90-816300-1-6.

Titel: Oostvaardersplassen, nieuwe natuur op oude zeebodem. Samenstelling: Bremer, P., Berg, L van den, Euverman, G., Wigbels, V., Tempel, J. Uitgever : Staatsbosbeheer ISBN: 90-805009-2-5

Hutten en uitkijpkeuvels in Flevoland, in of bij het gebied van de Oostvaardersplassen.

Websites met recente informatie:

Algemeen, doorzoekbaar op gebied, soort, tijdvak: www.waarneming.nl

Meer gericht op zeldzame vogels (soms zoogdieren):

<https://www.dutchbirding.nl/>

Flevo Birdwatching, van jullie excursie: <http://www.birdsnetherlands.nl/>

Rafiki Birdwatching, jullie gids (binnenkort in Spanje): <http://rafiki-birdwatching.eu/>